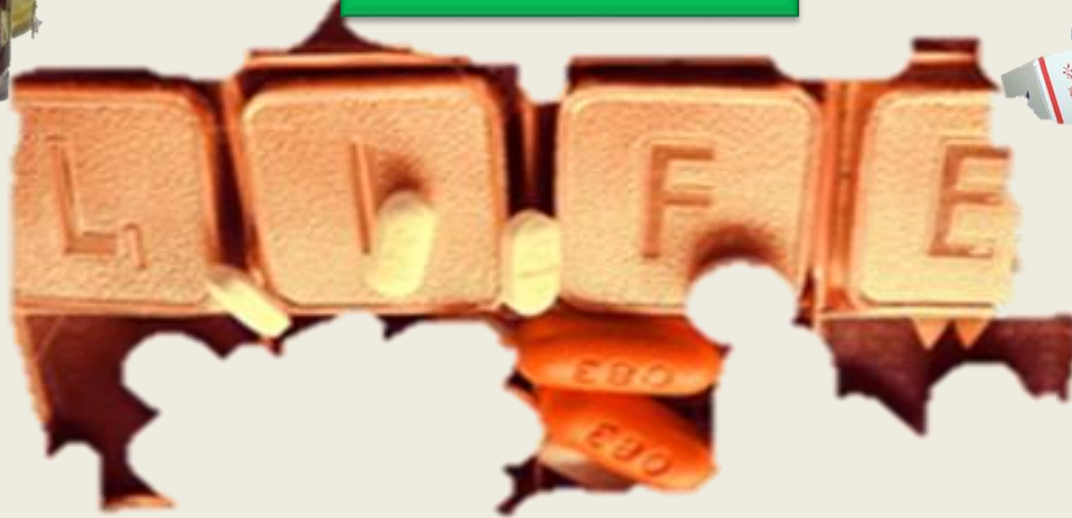

หน่วยที่ 6 การใช้ยาและสารเสพติด (1)

วิชาสุขศึกษา รหัสวิชา พ31101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผู้สอน นางสาวชนิษฐา ปราชญ์วิทยา

การใช้ยา

หน่วยที่ 6 การใช้ยาและสารเสพติด (1)

ยาและการใช้ยา

ยาเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ ซึ่งมีความสำคัญมาก เราใช้ในการบำบัดโรค แต่ยา ก็มีทั้งประโยชน์และโทษ อาจก่ออันตรายให้ถึงกับชีวิตได้ เราจึงควรเรียนรู้และศึกษาวิธีการใช้ยาให้ปลอดภัย เพื่อสุขภาพที่ดีของตนเอง และแนะนำผู้อื่นได้

ยา หมายถึง สารหรือวัตถุที่ให้ผลต่อร่างกายและจิตใจโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการวิเคราะห์ บำบัด บรรเทา รักษา และป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วยของมนุษย์และสัตว์

ประเภทของยา

1) ยาประเภทที่แข่งตามลักษณะการควบคุมการขาย ได้แก่

(1) ยาสามัญประจำบ้าน เป็นยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาสามัญประจำบ้าน หรือยาตำราหลวงนั่นเอง ควรเป็นยาที่มีไว้ใช้ประจำบ้าน มีความปลอดภัยสูง และเป็นยาที่เรามีโอกาสใช้บ่อย

(2) ยาอันตราย เป็นยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศว่าเป็นยาอันตราย ซึ่งนำมาใช้เกินขนาดที่กำหนด ไม่ถูกวิธีก็จะเกิดอันตรายต่อผู้ใช้

(3) ยาควบคุมพิเศษ เป็นยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศว่าเป็นยาควบคุมพิเศษ การจำหน่ายจะต้องมีใบสั่งแพทย์เท่านั้นเพราะยาประเภทนี้อาจทำให้เสพติดได้ เช่น ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยาที่มีฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

(4) ยาอื่น ๆ หมายถึงยาที่ไม่จัดอยู่ใน 3 ประเภทที่กล่าวมา มีจำหน่ายในร้านขายยาแผนปัจจุบันทั่วไป

2) ยาประเภทที่แบ่งตามลักษณะกำเนิดของยา ได้แก่

(1) ยาแผนปัจจุบัน เป็นยาที่มุ่งหมายเพื่อใช้สำหรับในการ
ประกอบวิชาชีวเวชกรรม การประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบัน
หรือการบำบัดโรคสัตว์

(2) ยาแผนโบราณ เป็นยาที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการประกอบโรค

ศิลปะแผนโบราณ หรือการบำบัดโรคสัตว์ ซึ่งอยู่ในตำรายา
แผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศ หรือยาที่รัฐมนตรีประกาศ
เป็นยาแผนโบราณ หรือยาที่ได้รับอนุญาตโดยให้ขึ้นทะเบียน
ตำรับยาเป็นยาแผนโบราณ

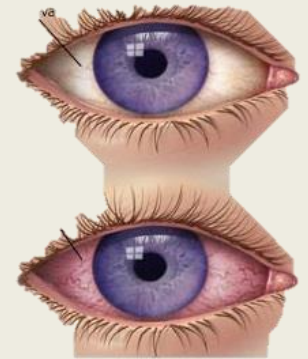
(3) ยาสมุนไพร เป็นยาที่ได้จากพืชทุกชนิด สัตว์ หรือแร่ ซึ่งมีได้
ผสมปรุงหรือแปรสภาพ

(3) ยาประเภทที่แข่งตามลักษณะการใช้ ได้แก่

1) ยาใช้ภายนอก เป็นยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่มุ่งหมาย
สำหรับใช้ภายนอก

2) ยาใช้เฉพาะที่ เป็นยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่มุ่งหมาย
ใช้เฉพาะที่ เช่น ผิวน้ำหนัง หู ตา จมูก ปาก ทวารหนัก ช่องคลอด
 เป็นต้น

การป้องกันความเสี่ยงต่อการช้ำยา

เป้าหมายในการช้ำยา

- รักษา
- บรรเทาอาการ
- ป้องกัน

ผลข้างเคียงของยา

- คลื่นไส้ อาเจียน กระสับกระส่าย
- นอนไม่หลับ ง่วงตลอดเวลา
- อาการผื่นลมพิษ มีผื่นแดงและลอก
ไหม้บริเวณ เยื่อหูต่างๆ
- แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก ซีก
หมดสติ
- ระบบอวัยวะในร่างกายถูกทำลาย(ตับ)

แนวปฏิบัติในการใช้ยาที่ถูกต้อง

- **โรค** ใช้ยาให้ถูกกับโรคที่เป็น เนื่องจากสาเหตุการเกิดโรคต่างกัน
- **ขนาด** ขนาดยา คือจำนวนยาที่ให้เข้าไปในร่างกายเพื่อเกิดผลในการรักษาที่ดีที่สุด
- **เวลา** กำหนดช่วงเวลาและระยะเวลาที่ให้เพราะการที่ยาจะออกฤทธิ์ในร่างกายได้ดีจะต้องระดับยาในร่างกายที่
- **บุคคล** เหมาะสมกับสภาวะของผู้ป่วยแต่ละคน เช่น วัยเด็ก ผู้ใหญ่ หญิงตั้งครรภ์
- **ทางและวิธี** ยาในปัจจุบันมีวิธีการใช้หลายรูปแบบ เช่น ยาเม็ด ยาน้ำ ยาทา ยาหยอด บางชนิดอมไว้ใต้ลิ้น บางชนิดห้ามเคี้ยว ยาเหน็บ ยาทาภายนอก ห้ามรับประทาน ยาพ่น เป็นต้น

อันตรายจากการใช้ยา

1. การรับยาติดต่อกันเป็นเวลานาน/การแพ้ยา

2. การดื้อยา เป็นผลจากการใช้ยาไม่ถูกต้องกับชนิดของเชื้อโรค ไม่ถูกขนาด ไม่ครบจำนวน หรือไม่ถูกต้องตามกำหนดเวลาที่สามารถทำลายเชื้อโรคได้

3. การติดยา

4. อันตรายจากพิษของยา อาจทำให้อ่อนไม่หลับ ปวดศีรษะ ภาวะวูบ ภาวะวาย หูอื้อ หูตึง หูหนวก

5. ผลข้างเคียงของการใช้ยา เช่น ยาแก้แพ้ ทำให้หึ่งวงซึม อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ยาแก้แสบ มีผลต่อฟัน ทำให้ฟันเหลือง ยาที่ผสมสเตียรอยด์ จำพวกลูกกลอน ยาแก้ปวดเมื่อย มีผลต่อกระดูกและกล้ามเนื้อและอวัยวะภายใน

กลุ่มยาอายุสั้นหรือเสื่อมสภาพง่าย

Exp. 20.11.15 หมายความว่า ยาหมดอายุวันที่ 20 พฤศจิกายน 2558

Used before 10.15 หมายความว่า ยาหมดอายุเดือนตุลาคม 2558

กลุ่มยาที่มีอายุยาว หรือเสื่อมสภาพช้า ไม่ควรเก็บไว้นานเกิน 5 ปี
นับจากวันที่ผลิต

Mfg. Date 14.05.11 หมายความว่า ยาผลิตเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2554
ซึ่งไม่ควรเก็บไว้เกินวันที่ 14 เมษายน 2559

การใช้ยาอย่างถูกต้อง-เหมาะสม
EP3 การแพ้ยา (Drug Allergy)

ตายแล้ว...ฉันเป็นอะไรเชียว
ของถูกขูด...ฮุทากฎกอลูกของ

The image is a slide from a presentation. It features a background illustration of a person with a skin rash, sitting at a desk with books and a vase. The text is in Thai. The top part says "การใช้ยาอย่างถูกต้อง-เหมาะสม" (Correct and appropriate drug use) and "EP3 การแพ้ยา (Drug Allergy)". The middle part says "ตายแล้ว...ฉันเป็นอะไรเชียว" (I died... what is wrong with me). The bottom part says "ของถูกขูด...ฮุทากฎกอลูกของ" (The goods were scratched... the law of the goods).